

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,,

PREUS DE SUSCRIPCIO

Gerona	1	peSETA	trimestre
Fora	1'25	id.	id.
Extranjer.. ..	1'50	id.	id.
Un número, 10 céntims			

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.er

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari.

Any 1.er

Dissapte 11 d' Agost de 1894.

Núm. 19.

SECCIÓ GENERAL

LA POESIA VALENCIANA y 'ls Jochs Florals del Rat-Penat

Los Jochs Florals del Rat-Penat son una de les festes més brillants, més cultes y més celebrades de les que 's fan per les Fires de Valencia. Quinze anys son passats desde sa fundació, y lluny de decaure com sembla una lley natural de les solemnitats d' aqueixa mena-cada vegada resultan més espléndits, y aquest any per tothom han sigut alabadíssims.

Pero ¿hi ha en aquesta festa quelcom més que l'aparat pompós, la concurrència escullida, l'elecció, sempre interessant, de la Reyna de la Festa, la bellesa y les gales de l'escullida? ¿Amagan aquestes agradoses exterioritats «lo calavre d'una poesia, que 's tracta de galvanisar eudèbades?» ¿Son «les últimes palatades de terra tirades pels amadors de nostres glories sobre les cendres mortals de l'art regional?» Aquesta qüestió s'ha portat ara á la premsa ab esperit marcadament contrari a la tendència regionalista que representa *Lo Rat-Penat*, y sobre la matèria vaig á dir quatre paraules, que procuraré sien ben carregades de rahó.

Pera ferho tinch de comensar, confessant que ningú, ni'l més optimista d'aquella *amadors*, incorra en la flaqueça de creure que l'interés qu'inspiran los Jochs Florals, lo daté pera assistirhi, l'entusiasme ab que la Reyna es aplaudida, las envidies de que 's potser objecte, sien deguts al imperi que la poesia valenciana exerceix en lo públich. No: hi ha enamorats d'exa poesia que per ella van al Teatre Principal; pero la majoria hi vá per exes exterioritats de la festa, de que poch ha parlava, y posa més atenció á lo que veu que á lo que sent. Més, axó succeeix ab totes les solemnitats d'exa classe, lo mateix les de literatura valenciana que les de la castellana ó la russa. En les sessions solemnes de l'Ateneo de Madrid, en les recepcions de les Reials Academies, en los concursos que allí 's celebren ab motius extraordinaris, he vist sempre lo mateix: molta gent hi va per lo lluhit de l'acte, pera conèixer als autors de renom, pera prestalshi aquest homenatge, potser pera dotarse importancia, potser perque hi va la fulapeta, y fins aquella qu'hi anaren per platónica afició, se distrahen ab los accessoris ó 'ls incidents y ni sisquera escoltan lo discurs que 's llegeix ó la poesia que 's recita, pensant que l'endemá, á casa seua, se 'n enterarán millor.

Res axó significa contra aquestes ceremonies, establertes en tots los payssos cults y qu'obehexen á una lley de la sociabilitat humana. Ab més fervor reso jo un *Pare nos-*ter an un racó de casa meua, quant algun dolor ó alguna alegria axecan mon ánima á Deu, que no en mitg l'innombrable concurs d'una funció religiosa. Ab tot, lo culto públich es necessari, perque importa molt que confessem públicament nostra fé. Lo cult de les lletres y de les arts te també las seues exigencies y exes ventatges. ¿Qué 'ls Jochs Florals no son res més qu'una brillant exterioritat? Donchs, probéu de: traurelshi lo que vos sembla que no més li serveix de pretext. Probi de fer una festa semblant qualsevol societat: mesament recreativa; la que més simpática sia ó la gent de bon tó; inventi qualsevol motiu pera elegir una Reyna, rodejada de gallarda cort. No 's prestarian nostres discretas dames á n'aquesta frivolitat insulsa. Oferéxense, sí, gustoses á sentarse en la *cadira d'or* del Rat-Penat, perque significa alguna cosa, perque respon á ideals nobles lo tribut que presta á la dona valenciana la corporació quin objectiu es honrar les glories de Valencia.

Axó es un assentiment que no pot suposarse inconscient, á l'obra patriótica de la societat valencianista; pero, los Jochs Florals donan ocasió á d'altres més splicitis y més autorisats. En ells, la Ciutat s'associa á aquella obra d'una manera solemne. Constituhexen un detall bonich de la festa los marçers de l'Ajuntament ab llurs roges gra-

malles y llurs maçes de plata, fent guardia d'honor á la Reyna del Rat-Penat. En nom de Valencia han aplaudit la *renaxensa* tots los arcaldes de la ciutat, tant los conservadors Pueyo y Ariño, Alcaholí, Ferraz, Martinez y Gil, com los liberals Busutil, Soler y Sanchiz, com lo demócrata Zavala y 'l republicá Fuster. Mantenedors de tant diverses idees y de tanta autoritat, com Félix Pizcueta y Cirilo Amorós, Joseph Vives Ciscar y Amalio Jimeno, han justificat aquest renaxement. Lo vell ex-ministre republicá Joseph Cristófol Sorní li consagra alguns de sos darrers pensaments. Pera aclamarlo vingueren de Barcelona Víctor Balaguer y de Mallorca Tomás Forteza, representants digníssims d'aquelles literatures igualment renascudes; y de Madrid vingué també lo fogós y eloqüent Canalejas, tant imbuït de les tendencies modernistes, qui proclamá, no obstant, la lilegitimitat de nostre regionalisme valenciá.

¿Tot axó res significa? Pera satisfacció del Rat-Penat n'hi ha prou. Empero, se dirá que essent lloables sos esforços, no donan lo resultat que 's voldria y que decau y mor la poesia dels Jochs Florals. No pot dirse sense notoria injusticia, ó al menys grandíssima exageració. No pot sortir cada any un Ausias March. Los temps son dolents pera la poesia: la joventut está faltada de fé y d'ideal; l'art se decanta cap al realisme; fins s'ha fet qüestió de si la forma poética está cridada á desaparèixer. ¿Cóm s'encontra á Valencia la poesia castellana? Més decaiguda que la valenciana. Catorze vegades s'han repetit los Jochs Florals, y ab la sola excepció d'una, en que per circumstancies especials se doná la Flor per segona vegada á Teodor Llorente, may ha faltat un poeta novell, y poeta de debó, pera guanyarla. No ha tingut encare d'acudirse á los reynadors sense inspiració.

Algú, que 's firma Doctor, y que, en materia de lletres valencianes crech que no ha passat de Baxiller, diu una cosa que 'm complauria si fos certa. Dona á compendre que 'ls poetes valencians d'avuy no son més qu'imitadors del *Llibret de versos*, «faltats de sinceritat artística, de idea y de sentiment.» Aquesta acusació es injusta, en son concepte general y mal aplicada, dirigintse especialment á la poesia premiada enguany ab la Flor. *La Primavera*, de Ramón Andreu Cabrelles, no es, certament, una d'exes compositons que, fonament pensades y detingudament executades, aspiran á trascendentalismes de cap mena, pero té espontaneïtat, ánima, frescura; es com un pom d'avril, no de flors de drap, sino de flors veritables acabades de collir.

Encare que exageradíssim y mal aplicat, te, no obstant, cert fonament lo càrrech d'imitadors (no d'un poeta determinat sino de tots los promovedors de la *renaxensa*) que 's fa á nostres trovadors floralistes. L'autor de *La Barraca*, parlant dels Jochs Florals del Rat-Penat, ha dit: «Fan via massa separades, en perjudici del renaxement valenciá, la poesia popular, que pecca d'inculta y trivial, y la poesia erudita que cau en lo defecte oposat, d'artificial y arcaica. Fondre abdues tendencies, sería donar robusta vida á lo que are no 'n té.» Cita, després, lo Sr. Llorente una de les poesies premiades ab la Flor natural anys enrera, poesia de quexosos recorts de les glories antigues, y anyadeix: «Aquest es l'esprit que informa l'renaxement valenciá. No hi ha que rebutjarlo; lo que 's deu fer, es axampiar lo camp y fer entrar al mon de la realitat exa poesia retrospectiva y elegiaca» (*La España moderna*, tomo II, 1890.)

Gran plaer tindria 'l qu'axó escrigué, sentint en los darrers Jochs Florals la poesia *Amor filial*, d'Antoni Palanca, un autor fins llavors desconegut, satisfacció que mostrá 'l públich, seguint ab viu interés la sencillíssima y commovedora relació de la filla malhaurada que fa feynes baixes pera mantenir á sa mare malalta y la cuyda ab un mimo delicat que no está, certament, fora del realisme, fins tractantse de tant desvalguda criatura. ¿Qué hi ha en aqueixa composició d'imitació rutinaria, d'erudició pedantesca? ¿Qué hi ha de fredor y sequedad? Precisament está presa del natural, com are 's diu: no dels llibres, sino

de la vida real y palpitant. Y aqueix escriptor, veritablement popular, agé á tota retórica d'escola, pot no obstant, demostrar al injust censor dels Jochs Florals que no es «una llástima» ni molt menys «lo que fan de la forma poética, los cantors valencians d'última hora.» Per sa relació ingénua y naturalíssima, ha escullit Palanca una métrica molt difícil, pero al propi temps bella y musical y ha ventsut fàcilment, sens que si vegi esfors, los inconvenients d'aquexa versificació. ¿Cóm han pogut passar inavertits aquesta nova poesia y aquest nou poeta á qui acusá d'esterilitat á nostres Jochs Florals? May hauria pogut ferse aquesta acusació més fora de temps.

Encare, pero, que 'l llanguiment general de l'inspiració poética afectés també exes festes literaries, tingues present que son obgecte no 's concreta al conreu de la poesia valenciana. L'obra del Rat Penat es molt més estensa: tira á mantindre viu y poderós l'esprit valenciá dintre l'unitat espanyola, y per axó estudia la historia, la literatura, l'art, les institucions, les costums, tot lo que forma 'l caràcter y la gloria d'un poble. Y en exos estudis, precisament, los Jochs Florals han ja donat y estant donant cada die més, resultats molt satisfactoris. Tots los anys se premian molt bons treballs d'investigació histórica, que, sens aquest estímulo, no s'haurían fet. Als Jochs Florals devém l'excelent llibre sobre *Los gremios en Valencia*, imprés á despeses de la ciutat; y de quin mérit, regonegut per les persones competents d'Espanya y de fora d'Espanya, no parlaré, per esser son autor, Lluís Tramoyeres Blasco, company nostre de Redacció. Are s'está estampant, á despeses també de l'Ajuntament, una altre obra eruditíssima, y en son genre important, escrita pera 'ls Jochs Florals: l'*Historia de la imprenta en Valencia*, del conciensut é incansable bibliofil Joseph Enrich Serrano.

Aquest any s'han premiat treballs d'exa naturalesa, que encare no conech, pero dels qui he sentit parlar ab eologi: Hi ha una monografia sobre la *Fiesta de San Dionisio*, de Lluís Cebrián, que es, segons me diuhen, un treball acabadíssim d'aquexa commemoració de la reconquesta de Valencia. Hi ha també unes biografies de pintors valencians, que ben per endevant judico, per esser obra d'un escriptor tant discret com lo baró d'Alcalalí. Y pera no allargar massa aquest article, citaré solzament com exemple y model d'*amador de les glories Valencianes*, á Francisco Martí y Grajales, que guanyá 'l premi y los dos accésits per biografies de valencians illustres y n'ha guanyats d'altres anys passats, ab lo propósit de formar, sens dupte, ab exos treballs un «Plutarco valenciá» que será interessantíssim.

Potser m'hauré estés massa; pero devant la menysprehadora negació de tota utilitat práctica de la festa que ab tant lluhiment celebra lo Rat-Penat tots los anys, he cregut que devia sortir á sa defensa. No fém tot lo que voldriem los que tributém á Valencia l'homenatge de nostres constants esforços; pero fém alguna cosa més que 'ls que sistemáticamente condempnan per rancia y per inútil nostra devoció á les glories de la hermosa y benvolguda terra natal.

VALENTINO.

(De *Las Provincias* de Valencia.)

CÉDULES PERSONALS

Deixant pera un altre die l'ocuparnos del procediment seguit per l'Empresa arrendatari de les cédules personals en nostre provincia en lo que 's refereix á la confeció y rectificació dels padrons, aném avuy á tractar d'una altre extralimitació de facultats que comet l'Empresa en la ciutat de Gerona procedint al embarg de bens y efectes d'aquells que no prengueren cédula en l'any económic de 1893 á 1894.

Sentém en primer terme que venen obligats á tenir cédula tots aquells á qui la lley no eximeix d'aquesta obligació y que avuy té 'l dret de cobralshi la companyia arrendatari, la qui per sa part s'obligá á cumplir ab totes les disposicions vigents y que 's dictin sobre cédules.

Donchs, bé; l'Instrucció del impost de 27 de Maig de

1884, mana que tots los anys avans de comensar la recaudació o cobrança de les cédulas se fassi 'l padró, ahont constin tots los que n' han de tenir, ab la cédula que 'ls hi correspongui, y 'l Plech de condicions que serví per la subasta encarrega al arrendatari la formació del padró, donantli facultat de rectificarlo ó reformarlo si ja los fet al encarregar de 'l servey y anyadint aquestes textuales paraules: «Tots los padrons serán aprobats per l' Administració d' Hisenda de la provincia, després d' haverse exposat al públich per terme de quinze dies. Les reclamacions que 's promouguin serán oïdes y fallades per la respectiva Delegació d' Hisenda.»

Además, los arts. 37 y 38 de l' Instrucció citada donan tres mesos de temps pera adquirir la cédula, sense multa ó recàrrech, á contar desde 'l día en que 'ls padrons sien aprobats y se rebin les cédulas.

Resulta, per consegüent, que pera que pugui haverhi mora ó defraudació per part de qualsevol obligat á provehir-se de cédula se necessita: 1.º que s' hagi fet lo padró; 2.º qu' aquest s' hagi exposat al públich; 3.º qu' hagi sigut aprobat per la Administració d' Hisenda de la provincia, y 4.º qu' hagin passat tres mesos desde 'l día en que 's va comensar la cobrança.

Si aquestes condicions no s' han complert, no hi ha mora, ni defraudació, ni pot legalment imposarse al que no hagi pres cédula penalitat de cap classe. Si 's fá, es una estralimitació, un abús, y si al ferho se comet violència aplicant lo procediment executiu, es además una exacció ilegal, castigada per les lleys.

Lo procediment executiu no pot existir, ni judicial ni administrativament, sense quantitat líquida deguda y pera fixar aquesta quantitat líquida es per lo que l' Instrucció exigeix la formació del padró y les altres disposicions prescriuen sa exposició al públich; perquè axí com l' Estat, lo Govern, no vol que cada qual prengui la cédula que li vingui bé, tampoch consent que l' Administració y avuy l' Arrendataria exigexi de ningú la cédula que li dongui la gana. L' import de la cédula pera cada qual, la quantitat líquida que cada hū deu anyalment al Estat per concepte de cédula, es la que lley determina y se fixa de la manera que disposa l' Instrucció vigent. Mentres no s' hagi fixat en la forma previnguda no hi ha quantitat líquida coneguda, ni procediment executiu possible contra lo que encare legalment no se sab en que consisteix.

Are 'ns trobém en que l' arrendatari de les cédulas ha comensat á Gerona lo procediment executiu, los embargs, als que no prengueren cédula l' any 1893 á 1894 y 'ol cobralshi la multa ó penalitat eu que incorren los que defraudan al Estat en dit impost, y que l' Administració ó Delegació d' Hisenda de la provincia l' apoya y l' afavoreix en ses pretensions y fins solicita l' auxi i d' altres autoritats pera que pugui durho á terme, donant ab axó una altra proba de la protecció que li dispensa y de les condescendencias que li té.

¿Pot ni deu cap autoritat secundar á l' Empresa en aquestes pretensions? De cap manera.

Primer falta que s' hagi fet lo padró, que s' hagi exposat al públich pel terme legal y que s' hagi aprobat per la Administració d' Hisenda de la provincia. Y consti qu' axó no s' ha fet, qu' axó no s' ha complert á Gerona: que Gerona no te padró de cédulas personals pera l' any 1893 á 1894 fet y aprobat en la forma manada per les disposicions vigents. No tenintne, no ha comensat encare lo plaso obligatori pera pendre cédula, y no havent comensat no te dret l' Arrendatari, ni l' Administració, d' exigir l' import de la cédula á ningú, ni de castigarlo fentli pendre cédula triplicada, ni de vexarlo y atropellarlo embargantli bens ni efectes. ¿Es que 'l públich, los ciutadans, no mereix cap consideració? ¿Es qu' aquí se pot prescindir de la lley en tot lo que 'ls favoreix y sols se 'ls hi ha d' aplicar ab tot rigor lo que 'ls perjudica? ¿Estém en un país civilitzat, regit per lleys aplicables als que manen y als que obhexen, ó 'ls representants de l' administració pública poden fer lo que volen, mentres cobrin, com los Bajás del Riff ó 'ls Mandarins de la Xina?

Es hora que tant d' escándols' acabiy que 's fassi entendre al Sr. Delegat d' Hisenda en primer lloch, que de continuar per aquest camí, cada die hi haurá conflictes, cada die se farà més repulsiva una autoritat que no sab ni vol amparar als ciutadans en son dret, y es hora també de que les demés autoritats intervinguin pera evitar conseqüencies que l' excitació de la gent podria fer sensibles pera tothom.

Y tot axó, porque una empresa particular pugui guanyar diners! ¡Si 'n déu untar de rodes!

B.

CRÓNICA

EXTRANGER

Lo Senat dels Estats Units ha votat una lley que prohibeix lo desembarc en aquella república als anarquistes: aquestos fa poch dies havian probat de volar un tren col·locant una bomba en la màquina; qu' esplotá y causá algunes desgracies. A França, lo Govern ha donat regles pera l' aplicació de la lley contra 'ls anarquistes, últimament dictada, y 'l Jurat ha condemnat á mort á Caserío, l' assesi de Mr. Carnot.

Per are les nacions europees se mantenen neutrals en la guerra entre la Xina y 'l Japó: respecte de l' ocupació de Kassala pels italians, lo Sultá de Turquia 'n protesta, protesta que sembla no portará conseqüencies.

ESPANYA

Fora l' escándol y desgracies ocasionades pel joch á Madrid y l' averiguació de si hi ha ó no cólera á Marsella, l' ocupació dels ministres es avuy fer projectes de reformes: reformes á Cuba, reformes á Melilla, reformes en l' ensenyansa, reformes en lo procediment civil, reformes en lo personal: qualsevol se pensaria que 's tracta d' algun daltabaix, pero, ben garbellat, poques passarán de pro-

jecte. La més trascendental es la de Gracia y Justicia: lo Sr. Capdepón ha manifestat que remeterá un questionari á tots los tribunals y collegis d' advocats sobre l' establiment del judici oral y públich en los negocis civils, supressió en los mateixos de la segona instancia y divisió de les audiencies en tres classes; una de terme á Madrid y les altres d' ascens y d' entrada. Opina 'l ministre que l' augment de gastos será petit y pensa cobrirlo augmentant lo preu del paper sellat. De segur qu' encare que lo demés no 's realisi, axó últim, la puja del paper sellat, tirarà en devant.

Una altre feyna l' hi ha sortir més repelosa al ministre de la Governació y es contentar á tots los fusionistes que volen esser diputats provincials. Ni hauria per omplir tres vegades á totes les diputacions d' Espanya y, además, en l' encasillat oficial convé reservar alguns llocs pera les oposicions dinásticas y afins. La provincia que li deu donar poch maldecaps es la de Navarra: allí, tant, si 'ls encasilla com nó, los navarros de tots colors han resolt reelegir al sortints, com á mostra de que 'l poble navarro aplaudeix y está identificat ab la conducta qu' han seguit devant les exigencies del Poder Central. Res; una indirecte pera En Gamazo y N' Amós Salvador.

Una comissió de l' Ajuntament de Bilbao, cumplint un acort de la corporació, ha fet entrega á la Reyna Regent d' un exemplar dels Furs del Senyoriu de Vizcaya, pera que pugui apéndrels D. Alfons are que comensa sa educació. Tot será que 'ls hi doxin llegir y que no li ensenyin á avorrixe per contraris á la unitat nacional, aquexa unitat que tanta sangre nos cuesta.

NOTICIES

Oficials.

—Gazeta 1.ª d' Agost.—R. O. de 30 de Juliol de 1894 modificant la disposició 6.ª del Aranzel en la forma següent: «Filats de seda y de borres de seda ab rodets de fusta ó enrotllats ab cartrons, per el sol pes d' ells, 45 per 100.»

Resolució de la Direcció General de Registres de 5 de Juliol de 1894, declarant no inscribible una escriptura de compra de una casa feta per marit y muller, declarant que la adquisició era per meytat, per considerarse una donació entre cónyuges.

—Gazeta del 4 d' Agost.—Resolució de la Direcció General de Registres de 5 de Juliol de 1894, declarant no inscribible una escriptura de préstam otorgada per marit y muller obligantse solidariament, per no considerar renunciabls los beneficis del Senat Consult Veleyano y la Anténtica Si qua mulier.

Bulletí oficial del 8 d' Agost.—Circular de la Delegació d' Hisenda disposant que l' Empresa arrendataria de cédulas personals, verifiqui l' espedició y cobrança de les cédulas del present exercici económic ab arreglo á les fulles declaratories qu' omplin los contribuyents y en son defecte los auxiliars de l' Arrendataria ajustantse á les disposicions dictades sobre l' assumpto, y previnguent als Arcaldes donguin als Agents de dita empresa los auxilis y datos que reclamin pera cumplir ab son comés.

—Ajuntament.—(Sessió de segona convocatoria del die 8 d' Agost.)—Presidida per lo primer finent d' Alcalde y ab assistencia de vuyt regidors s' obrí la sessió lleigintse l' acta de l' antecedit que fou aprobada y firmada.

Se concediren alguns permisos d' obres y se llegí y aprobá l' pressuposit format per l' arquitecte municipal de les obres que s' han de fer á la presó, part á cárrech del pressuposit de la Diputació provincial y part al de gastos carcelaris del partit, resolguentse que 's fassin per administració, atesa sa quantia, y lo més aviat possible.

Si volguésem copiar lo que 'ls diaris de Madrid han escrit aquestos dies sobre 'l joch, ompliríem molts números del setmanari de la grandaria del present. S' ha necessitat un fet tant públich, tant escandalós y tant vergonyit com lo qui succehi en lo Café Oriental, en la mateixa Porta del Sol de la vila centre y cervell y ventre d' Espanya, pera que 'ls periódichs toquin á rebato y prenguin en sério la qüestió del compliment per part del Govern y de les autoritats de les disposicions contingudes en lo Códich Penal. Res de tolerancies, res de contribucions indirectes, res de donatius beneficis ni d' altre classe, qu' are se n' adonan que deshonran. No fa gayre temps, quan l' assumpto se tractá en les Corts y 'l ministre de la Governació y fins lo president del Consell parlaren del joch mitg en broma y demostraren devant los Cossos Colegisladors una despreocupació extraordinaria per lo que 's referia á la qüestió legal, al compliment del Códich Penal, com si l' encarregat de ferlo observar fós lo Sultá de Constantinopla; sols un dels diaris de gran circulació picá fort dos ó tres dies. Després tot quedá com avans, y continuarem poguent llegir cada mes la distribució que feya de les caritats lo Excm. Sr. Duch de Tamares. Are hi hagut morts y ferits y l' eselat de l' indignació pública potser se sobreposará á la influencia... dels punts grossos. Si axis es ho aplaudirém pel bé públich y pel decoro de la lley, y aplaudirém molt més si l' Excm. Sr. Ministre de la Governació se recorda de que Espanya no es Madrid, sino que 'n forman part també les provincies com en lo número passat diguérem y diguérem ben alt, y ahont la policia y les autoritats son sordes y quasi tota la premsa es muda en tractantse del joch; pero la gent no es sorda ni muda, y ho sent, ho veu, ho sap, ne parla y fa uns comentaris que si l' Sr. Aguilera 'ls sentís se 'n esgarrifaria. Aquí convé pendre una providencia no sols pel bé públich y pel decoro de la lley, sino además pel bon nom de les autoritats.

—Comensa á parlarse molt y á ferse calendaris sobre 'l resultat de les próximas eleccions pera diputats provincials en los districtes de Gerona y Olot. Son molts també los noms de candidats probables que sonan, pero per are encare no hi ha res definitiu. Los carlins y 'ls conservadors diu se reuniran un día d' aquestos pera tractarne. Sembla que 'ls últims aspiran solament á obtenir un puesto en lo districte de Gerona y s' anyadeix que son candidat anirà inclós en la candidatura oficial. En la mateixa candidatura es probable hi vagi també un conegut castelari. Dels republicans no se sab si presentarán candidatura. Respecte als fusionistes, ó de la situació, es molt fàcil que 'n pugui sortir algun si axí ho determinan los grossos,

es á dir los Comtes, Marquesos y Diputats á Corts, que son los que remenen les cigres; de tots modos, quan será cuyt, ja 'n dirán alguna cosa al Comité pera sa satisfacció y efectes oportuns. Los Herreristes se reservan pera última hora y podria esser que contribuïssen á donar algun disgust á n' algú que ja 's veu sentat en los sillons del salón del segon pis del antic convent del Carme. A Olot, s' assegura qu' anirán de brasset en una sola candidatura un fusionista, un carl y un ó dos conservadors. Aquestos son los rumors qu' avuy corren, veurém si 'l vent s' haurá girat la setmana entrant.

—De Sta. Coloma nos escriuhen que l' Ajuntament está fent un passeig per anar á la Font de S. Salvador, millora molt temps ha desitjada, y que 's comensarán luego les clavagueres y l' afirmat del carrer Major y del carrer Nou, essent d' aplaudir lo zel demostrat per l' Ajuntament tant en l' un com en l' altre assumpto.

—Lo dilluns á la matinata morí de mort soptada la senyoreta D.ª Carme Gaspar, germana y cosina respectivament de nostres consocs D. Miquel Gaspar y D. Federich Giroés. Deu la tingui al cel y dongui á sa desconsolada familia cristiana resignació.

—No serém nosaltres que regatajarem los elogis al arquitecte municipal Sr. Surellá per tot quant pugua haver fet pera 'l cos de bombers, elogis que pera no esser injustos, devém fer extensius al capita de la companyia senyor Martí y Santigosa y al ex finent d' alcalde Sr. Prunell pel temps que fou president de la comissió del municipi que tenia á son cárrech aquest servey. Y are, insistint en lo mateix que deyam en lo número anterior, havém d' afegir que 's planyen també de l' oblit en que avuy se té á la companyia molts dels individus que la componen, donchs sa major part, mes que per la retribució mesquina que percibexen, treballan per amor á Gerona y á sos concitadans. Per axó sentim que s' hagi dexat correr la creació d' una Societat protectora dels mateixos y que l' Ajuntament no sia més espléndid pera ells; pero tenim la completa seguretat de que tota la companyia respondrà ab diligencia y ab gust quant se tracti d' instruhirlos, encare que no hi haja oli pera untarla y sino que se 'n informi *El Independent*.

—Molt bullici y molta diversió han proporcionat al jovent les vetlles de la setmana passada. Balles y balls al carrer del Carme, al carrer de la Rutlla y al Pont major. Hi ha hagut n' t que han tocat quatre ó oínch músiques.

—A propósit de la mort d' En Roumieux, lo periódich felibrench de Marsella, *La Cornemuse*, publicá traduhit al francés un article escrit fa alguns anys sobre dit poeta per nostre compatriota En Valenti Almirall. Mes, com sia que 'n dit article lo Sr. Almirall no concedeix al moviment felibrench cap trascendencia y afirma que 'ls felibres no han may aspirat á un cambi de situació; lo director de *Lo Cigaló d' Or*, n' Albert Arnavielle, en son darrer número, lo contradeix dihent: «En Roumieux visqué y cantá per la causa y no podriam honrar millor sa memoria que combatent á tort y á través, en aquest periódich qu' ell fundá, *per a totes les reivindicacions de la terra, de la llengua del Mitg-die*. No desirém may en tal empresa.» Bé pels provençals.

—S' han repartit uns porta fússells als individus del Somatent d' aquesta ciutat, que 's servirán de distintiu d' aquí en avant. Es llástima que s' haja posat en castellá la inscripció que duhen, tractantse d' una institució parlament catalana, que té per divisa antiga *Pau, pau, y sempre pau*.

—Lo dimars prop vinent, die 14, se celebrará á Banyoles la tradicional fira d' Agost.

—FESTES MAJORS DE LA COMARCA.—Die 15, Agullana, Alp, Amer, Batet, Cistella, Darnius, Gahusas, La Bisbal, Rosas, Sellera d' Anglès, Serra, Tortellá, Vilabertran, Vilamacolum, Vilanant, Fanals, Santa Pau, Porqueres, Faras, Granollers de Rogacorba. Die 16, Vilamarí. Die 17, Riumors.

—Fires.—Die 14, Banyoles. Die 16, Caldes de Malaveilla, Castelló d' Ampuries. Die 17, Navata.

Carta de La Sellera

Sr. Director de Lo Geronés.

La Sellera 1 d' Agost de 1894.

Molt Sr. meu: vaig á contarli, ab poques paraules, l' excursió que ferem lo die 30 del passat mes al Pasteral, Montglós y Llorat Selvatge.

Sortírem de La Sellera á les 5 del matí, encaminantnos cap á Montglós; allí visitarem la celebrada ova ahont aná á recullirnos moltes vegades lo famos capita de trabucayres En Ramón Felip. Está situada dins d' una penya á uns 50 pams sobre 'l nivell del Ter, que passa allí al costat; es grandiosa, puig pot contenir molt bé unes 30 persones. Nos dirigírem després al torrent de Montglós, notable per lo fresca y abundant de la seva aygua y per las moltes angüelles que s' hi crián, més no poguérem internarnshi gayre per la moltíssima vegetació que hi ha, la que 'ns privá de seguir més amunt.

Contents d' haver trovat un lloch tan pintoresch y ombriol y enamorats d' ell, resolguérem ferhi 'l dinar, y mentre 'ls uns s' afanyavan á courel, los altres s' entretenien pescant y embadalintse en los hermosos paysatges que s' oferien per tot hont passavan. Roques enormes y singleses innaccessibles, dretes com un campanar de catedral, clapades de tant en tant d' alguna vegetació y brollant en alguns indrets hermosos fonts d' aygua fresca y regalada que, saltironant en boniques cascates y fent ballar les impertinentes fulles d' alguna rama d' arbre que toca l' aygua, devallan á engrossar la corrent del Ter.

Un cop dinats anárem á Llorat Selvatge, ahont hi ha poch que admirar. Se veuhen per allí tres ó quatre cases escampades y una petita capella. La tradició suposa qu' avans era més gran, pero succehi que passant lo Sant Viátich per la plassa lo die de la festa, major mentres s' hi estava ballant y no havent parat les balles, s' enfonsá tota la plassa engolintse gent y músichs y además algunes cases. Encaré, diu, que 's senten cada any, en la mateixa diada que 'l fet succehi y en lo mateix puesto ahont era la plassa, los músichs que tocan y la gent que balla.

Tornárem á La Sellera passant pel Pasteral y nos hi aturárem fins al vespre para veure les obres que s' hi fan. La grandiosa resclosa en construcció que te de conduhir les aygues á les fàbriques que s' edificaran un xich més avall, ha de tenir, segons nos digueren, 100 pams d' alt

per 50 de basa; si la féssen perpendicular pel costat del saltant seria segurament una de les més notables y boniques cascates d' Espanya.

Es aquest un lloch pintoresch per demés ab sos alts y pelats singles ahont n'han encare los rocarols. A pochos passos travessen lo Ter lo pont de pedra de la carretera y l' més alt del carril d' Olot.

Tot fent la resclosa, se va trobar una font d' aygua sulfuro-carbónica, que convida encare més a visitar lo Pasteral.

Temo haver estat massa llarch, pero la excursió fón tan agradable que al despedirnos los companys para tornar cadascun a casa se'ns van prometerem ferne d' altres a un altre dia.

R. D.

Secció Literaria.

Discurs literari del President

del Jurat calificador del primer Certamen de Palafrugell
Don Ramón Bordas y Estragués

(Conclusió.)

En lo ample camp de la eloqüència, de la filosofia, de las ciencias y las arts, donán renom a nostra patria, ab las obras d' indiscutible mérit qu' han produhit, los homens eminents que tots sabem y que, ni sisquera siga pera rendirlos un tribut d' admiració, no dech guardarmes de citar.

La persuaasió orador Pau Claris, lo conciensut historiador Moncada, lo veridich cronista Muntaner, lo sapient abat Safont, lo lleigista metge Mata, lo clar farmacéutich Carbonell, lo incansable botánich Isern, lo profund filósof Balma, lo erudit jurisconsult Elxela, lo delicat escultor Amadeu, lo vigorós pintor Fortuny, lo inspirat cantor Clavé, lo músich compositor Mauro Amatller, lo metódich preceptiste Capmany, lo concis estétich Milá, y tants altres que figuran com aquestos en primer terme. Patricis preclars, que, al baixar a la tomba plorats de tothom, la fama ha pregonat y pregonen sos noms per tot arreu. Ells ja mort, més sas obras viuran sempre.

En lo ram de literatura es verdaderament grandió, sobre tot d' un temps ensá, lo mobiment desplegat y cada dia que passa en nostra terra. A partir del segle XI, trobem a la poesia campejant ayrosament en la marca catalana. Entre 'ls trovadors de 'ls temps de Ramón Berenguer IV de Barcelona y d' Alfons II, Pere II y Jaume I d' Aragó, obtingueren merescuts llaurers y honrosas distincions los celebrats Grau de Cabrera, Guillem de Bergadan, Pons-Huch d' Ampuries y Cerveri de Girona. Oberts los certamens de Tolosa, de qual consistori fou l' iniciador lo renombrat Ramón Vidal de Besat y altre dels set mantenedores lo laurejat Joan de Castellnou, lluytaren en noble competència los cantors de Provensa, Aragó, Valencia, Mallorca y Catalunya. Formalisats més tart los Jochs Florals, ahont aoudiren tots los trovadors de la marca, al reclam de la musa llemosina y reyna de la festa Clemencia Isaura, la poesia prengué tal increment, que ben prompte no fou ja tant sols l' objecte d' aquells torneigs poétichs cantar en sentidas coplas los afectes del amor; sino que, a semblansa de 'ls jochs olimpichs de l' antiga Grecia, lo sentiment de la Patria y de la fé trempá las dolsas liras y las harmoniosas harpas al to de inspiradas odas y verdaders poemas. Allí se coronaren de gloria lo castis Jaume Ripoll y son fill Geroni Pau, lo correcte Ramón Muntaner, lo espontani Jordi de Sant Jordi, lo sentimental Ausias March, lo fogós Beltrán del Born y lo enciclopédich Ramón Lull; mestres tots ells en la Gaya Ciència y de reconeguda é indisputable fama; habent deixat també memoria de son nom lo científich y entusiasta literat Enrich de Villena, president del primer consistori de Barcelona y fundador del de Saragosa, y que doná, encar poch ants de morir, instruccions al Marqués de Santillana pera la creació de nous certamens.

A últims del setgle XVI, decaygué lo clasicisme tojosi part de sa del Pirineu, nasquent la poesia catalana, que, filla y hereuha de la llemosina, prengué ben aviat caràcter propi y esclussiu, inspirantse en ella la juguetona y picaresca musa de Vicents Garcia, lo popular Rector de Vallfogona.

Per las vicissituts y contrarietats del temps y per causas que no son del cas recordar aquí, desde mitj segle XVII, va quedar nostra poesia ressagada per espay de forsas anys, y en ple segle XVIII, fins la llenga del pays fón posposta a la llenga de Castilla y no permesa oficialment en cap acte, ni atmesa en cap escrit. No obstant, vingué l' dia de la indispensable necessitat de combiar ab aquella llarga y malestruga temporada, y uns quants illustres patricis, alguna de 'ls quals afortunadament encara viuen y que, pera no ofendre sa modestia m' absindré de nomenar, sobreposantse a lo que feya ja costum y venent ridiculas preocupacions emprengueren la no-

ble tasca del renaixement de la nostra llenga, convocaren a tots los amants de las lletras catalanas, los esposaren son pensament, que fón, sen discussió, ben acceptat, y eridant a 'ls poetas a concurs, per medi de cartells y oferint premis, baix lo lema de Patria, fé y amor, obriren los jochs florals en la capital del Principat; festa que se celebrá lo primer diumenge del mes de Maig del any MDCCCLX: fetxa memorable del segle present en los anals de nostra literatura.

Desde llavoras la poesia catalana prengué non y rápit vol. De amorosa y festiva, passá a satírica y moral y de aquí a elegiaca y heroica, y per fi, clavant sa mirada d' áliga a mes espayosos horisonts y batént sas desplegadas alas ab vigorosa valentia, arribá a possessionarse de tots los géneros y ordres coneguts. Son ja de son domini los diferents camins que recorre la deleytosa novela, a la que dona diversitat de formas y varietat d' estils; s' ha fet cárrech de las tradicions y de las llegendas, fent ressaltar son interés, adornantlas ab los primors de sa inventiva; ha penetrat y habita en las altas regions hont s' engendra la grandiositat de la epopeya, ruvestintla de pompa y magestat, y s' ha apoderat de la humanitat entera, servintse de sas grans passions, pera la fatal sublimitat de la tragedia; de sas debilitats y flaquezas, pera la cáustica jovialitat de la comedia, y de sos viciis y virtuts, pera la halagadora y séria moralitat del drama.

Ha arribat, donchs, a tal punt la literatura catalana en nostrea temps, que, lírica, épica, dramática y mixta, traspasa ja las fronteras de la terra, escampant sos fruys per tot arreu y fentse conéixer de tothom. Per aixó los Certamens literaris que s' han obert y van obrintse cada dia per tot Catalunya, ab verdadera y satisfactoria profussió, han contribuit y contribueixen tant a la robustesa y plenitut de vida de las lletras pátrias.

Ilustrats y benvolguts palafrugellenchs: al inaugurar avuy com a President del Jurat, la hermosa festa de vostre primer certamen literari, no puch menos que felitarvos, com os felicito, ab tota la efussió del meu cor, per lo valió estímulo que venen a rebrer de vosaltres, en la empresa que ab tanta gloria segueixen, los escriptors de nostra terra: y tant de bó que fentse cad' any més important y renombrada aqueixa noble lluyta de l' inteligencia que celebrém avuy, vinga a ser, com no ho dupto, una de las més concorregudas, una de las més honrosas y una de las principals en ajudar a fer més grant, en ajudar a fer inmortal lo nom de nostra sempre estimada Catalunya.

He dit.

Deus fratresque gallaici

HINO REGIONAL

Raza dos ceitas, esperta axiña, erte do polvo da escravitud; pátria da y-alma, teus libres cantos cruzan o mundo de norte a sul!

Dois meus pasados terra bendita, nal simorosa da miña nai, creba as cadeas dos teus tiranos e cingue a croa da libértá.

Cantái, gallegos, o hino xigante dos pobos libres, dos pobos grandes. Cantái, gallegos, a ideya santa da independéncia da nosa pátria.

Os de Castilla son castellanos, os de Galicia gallegos son;

pero non somos, como españoles, nin eles amos nin servos nos.

Das costas bravas de Finisterre hastra as ribeiras do áureo Sil, soen os cantos de guerra e morte contra os verdugos do meu país.

Artabros fortes, feros brigantes, sombras queridas d'outras idades, prestade alentos ós que batalian por esta meiga pequena pátria!

ALFREDO BRAÑAS MENÉNDEZ.

TRADUCCIÓ

HIMNE REGIONAL

Rassa dels celtes, desperta altiu, lo fanch espólsat d' esclavitut; tos cántichs lliures, pátria de l' ánima, pel mon escampa del Nort al Sut.

Mare amorosa de la mia mare, terra beneyta de mos passats, dels tirans trenca la vil cadena ton front corona de llibertat.

Cantáu, gallegos, lo gegant himne dels pobles lliures, dels pobles grans. Cantáu, gallegos, l' idea santa d' independéncia de nostra pátria.

Los de Castilla castellans sien, los de Galicia gallegos som; espanyols lliures volém esserne, no esclaus nosaltres y ells los senyors.

De l' aspre costa del Finisterre fins la daurada corrent del Sil, de mort y guerra los cantis ressonin de la llar meva contra 'ls butxins.

Valents Artabres, brigants ferotges, ombres volgudes d' altres etats, alé donaune als qui batallan per exa meva petita pátria.

Secció Religiosa.

SANTS DE LA SETMANA.

- Dissapte, 11.—S. Tiburci mr. y sta. Filomena vg. y mr.
- Diumenge, 12.—XIII. Sta. Clara v. y f.ª y sta. Feliceissima.
- Dilluns, 13.—Sts. Hipólit y Casiá mrs.
- Dinars, 14.—S. Eusebi mr. y sta. Limbania vg.
- Dimecres, 15.—S. LA ASSUMPCIÓ DE NTRA. SRA. y s. Tarcissi mr.
- Dijous, 16.—Sts. Rooh y Jacinto cfs. y sta. Serena v. Lluna plena a 1 h. 4 m. tarde, en Aquari.—Revolt.
- Divendres, 17.—S. Lliberat ab. y s. Mamet mrs.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en l' iglesia de Sant Feliu. Demá comensarán en l' iglesia de la Merçé.

Establiment tipogràfich del DIARIO DE GERONA. Pujada de Sant Feliu, núm. 3.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

ESPECIES	MESURES	La Bisbal Die 3.	Gerona Die 4.	Olot Die 6.	St. Coloma de Farnés. Die 6.	Banyoles Die 8.	Cassà Die 8.	Figueres Die 9.
Blat	QUARTERA	14'00 Ptas	13'50 Ptas	14'00 Ptas	13'50 Ptas	12'50 Ptas	16'00 Ptas.	13'00 Ptas.
Mastay	DE 80 LITRES	13'00 »	11'00 »	12'00 »	12'00 »	11'00 »	13'00 »	11'00 »
Ordi	»	8'00 »	7'50 »	08'00 »	8' »	8'00 »	10'00 »	6'50 »
Séjol	»	13 »	10'00 »	10'00 »	10'00 »	00 »	12'00 »	00'00 »
Civada	»	7'00 »	7'00 »	08'00 »	7'00 »	7'00 »	9'00 »	6'50 »
Bessas	»	12'00 »	13'00 »	13'00 »	15'00 »	13'50 »	16'00 »	11'50 »
Mill	»	12 »	12'00 »	11'00 »	13'00 »	12'00 »	13'00 »	11'00 »
Panis	»	11 »	11'00 »	11'00 »	12'00 »	11'00 »	10'00 »	10'50 »
Blat de moro	»	13'00 »	12'00 »	11'50 »	13'00 »	13'00 »	13'00 »	12'00 »
Fajol	»	»	00'00 »	10'00 »	11'00 »	11'00 »	00'00 »	00 »
Llobins	»	8'00 »	8'50 »	9'00 »	7'50 »	09'00 »	8'00 »	18 »
Fabas	»	12'00 »	11'50 »	12'00 »	12'00 »	11'00 »	13'50 »	10'75 »
Fabó	»	»	12'50 »	13'00 »	13'00 »	12'00 »	16'00 »	11'75 »
Fassols	»	»	22'00 »	22'00 »	23'00 »	00'00 »	18'00 »	00'00 »
Monjetas	»	28'00 »	26 »	20'00 »	28' »	00'00 »	29'00 »	00'00 »
Vellanas	Quart. 100 l.	»	»	00'00 »	00' »	»	»	»
Nous	»	»	»	10'00 »	»	»	18'75 »	»
Castanyas	»	»	»	00'00 »	»	»	»	»
Trumfes	41'60 l.	0 »	4'00 »	6 »	3'00 »	3'00 »	2'50 »	0'00 »
Ous	dotzena.	0'75 »	1'00 »	0'70 »	1'05 »	0'95 »	0'80 »	0'60 »

